

kondigde uitzending van studenten naar Duitsland een sinister karakter te geven. Maar was dan niet een onmiddellijke en duidelijke daad van protest op zijn plaats?

Maandag 14 december werd een verwarde dag in de universitaire wereld. De Vrije Universiteit, Rotterdam en Tilburg waren al dicht, in Nijmegen, Wageningen en Utrecht braken spontane stakingen uit: de studenten die er voor de colleges of practica verschenen, gingen na onderlinge gesprekken weer naar huis. In Wageningen deed dit overigens slechts een deel. *Algemeen* was die staking dus niet en ze had ook geen centrale leiding.

Zo was de situatie toen de Raad van Negen op die maandag in Amsterdam bijeenkwam, samen met de raad van advies van de Unie van Katholieke Studentenverenigingen. Ook Johan Brouwer was ter vergadering aanwezig en het zal wel mede op grond van zijn strijdvaardig betoog geweest zijn dat de Raad van Negen besloot, de staking een algemeen karakter te geven. De raad van advies van de Unie was daar evenwel geen voorstander van; zijn leden zeiden dat elke stakingsoproep, wat de Vrije Universiteit, Rotterdam en Tilburg betrof, een slag in de lucht was; gerapporteerd werd voorts dat de stemming in Delft over het algemeen tegen staken was, dat Groningen weifelde en dat in Amsterdam (gemeente-universiteit) grote verdeeldheid heerste. Desondanks liet de Raad van Negen de stakingsoproep uitgaan. 'Iedere universitaire activiteit moet worden vermeden', stond er in. 'Geen examens, geen colleges, geen practica. De staking gaat terstond in.'

In Amsterdam had die oproep niet veel effect, wèl in Utrecht waar de staking van maandag zich uitbreidde. Van Vuuren waarschuwde de politie. Van de besturen der faculteitsverenigingen eiste hij dat zij normaal naar de universiteit zouden gaan – dat werd geweigerd en alle bestuursleden legden hun functies neer. Voorts werden in Utrecht die dinsdag enkele tientallen studenten gearresteerd in verband met de brand in het universiteitsgebouw; zij konden allen aantonen dat zij er niets mee te maken hadden gehad.

Uiteraard drong al die beroering ook tot het *Reichskommissariat* door. Ze was Schmidt onwelkom. Hij besefte bovendien dat hij, nu de studenten zo gealarmeerd waren, er onmogelijk op korte termijn vijfduizend in handen kon krijgen. Aan Aplitz deelde hij mee dat de *Hauptabteilung Soziale Verwaltung* maar van de studenten moest afzien, aan van Dam zei hij dat het besluit om studenten naar Duitsland te sturen, definitief ingetrokken was. Van Dam haastte zich om die tijding telefonisch aan alle rectores magnifici door te geven – in Nijmegen was dat nu prof. mr. B. H. D. Hermesdorf die als rector de plaats van waarnemer Kamphuisen ingenomen had.

Bij alle universiteiten en hogescholen die nog open waren, ging op woensdag 16 december de Kerstvakantie in. In Groningen begon de Burlet